http://wp.me/pFrEi-Cp

ALLAH TEÂLÂ'NIN BİLMEDİĞİMİZ HAS KULLARI

İslam literatüründe varlıklar; melek, insan, cin ve diğer kullar olarak sınıflara ayrılırken bunların içindeki sınıflamalarda kesinlik arz etmeyen birçok hususî durum vardır. Bizim buradan asıl ulaşmak istediğimiz konu çoğunluğun dikkatinden kaçan bir mevzudur ki konuyla alakalı tasavvufta Hızır aleyhisselâmın defterine kayıtlı olmayan insanlardan bahsedilmesidir. Bu insanlar gerçekte hakikaten var mıdır? Bu insanlar hakkında yapılmış bir araştırma olup olmadığını bugün için bilemiyorum. Bu konuyu düşünmemize neden olan meleklerin secde etme meselesindeki ihtilaftır. Âlimler bütün meleklerin Âdem aleyhisselâma secde etme meselesinde ihtilafa düşmüşlerdir. Şöyle ki;

> Meleklerin Hz.Âdem'e secde etmelerini konu alan tüm ayetlerde *melâike* (melekler) kelimesinin çoğul olarak gelmesi ve özellikle **Hicr, 15/30 ve Sâd, 38/73** ayetlerinde *(fesecede'l-melâiketü küllühüm ecmaûn)* ***"Derken bütün melekler topluca secde ettiler."*** te'kid ifadesi olarak yer alan *küllühüm (meleklerin tamamı)* ve *ecmaûn (topluca)* kelimelerinin kullanılması, söz konusu secdenin bütün melekler tarafından yapıldığını göstermektedir. Alimlerin büyük çoğunluğu da bu görüştedir. 88 defa peş peşe gelen bu te'kid ifadeleri meleklerin bir kısmının secde etmemiş olabileceği ihtimalini ortadan kaldırdığı gibi, meleklerin tamamının aynı anda, bir defada ve topluca secde ettikleri anlamını daha da pekiştirmektedir.
>
> Gazzâlî (505/1111), Râzî (606/1209), Muhyiddin İbnü'l-Arabî (638/1240), Mevdûdî (ö.1979) gibi bir grup âlim ise Hz. Âdem'e secde eden meleklerin yalnızca yeryüzü melekleri olduğunu, bir kısım meleklerin veya gökteki meleklerin ise Âdem'e secde ile emrolunmadığı görüşünde olmalarıdır. Bu âlimlerden Gazzâlî, Âdem'e secde eden meleklerin, insan cinsinin koruyucusu olan yer melekleri olduğunu, gökyüzü meleklerinin ise Hz. Âdem'e secde etmediğini belirtmektedir. Râzî ' de konu ile ilgili ayetlerde geçen *melâike* (melekler) kelimesinin zahirinin bütün melekleri kapsadığını, ancak ***"Şüphe yok ki Rabbinin katındakiler O'na kulluk etmekten asla kibirlenmezler, O'nu tesbih eder ve Yalnız O'na secde ederler."*** mealindeki A'râf, 7/206. ayette yer alan ***"Yalnız O'na secde ederler."*** kısmının hasr ifade ettiğini ve söz konusu ayette belirtilen meleklerin yalnızca Allah'a secde ettiklerine delalet ettiğini belirtmektedir. Dolayısıyla ona göre, söz konusu ayette belirtilen meleklerin Allah'tan başka bir varlığa yani Hz. Âdem'e secde etmeleri söz konusu değildir. Buna göre bir kısım melekler secde ile emrolunmamıştır. Râzî sözünü ettiği A'râf, 7/206. ayetten hareketle gökteki meleklerin secde ile emir olunan melekler arasında yer almadığını söylemektedir. Ancak Râzî, tefsirinin bir başka yerinde ***"Onlar (o melekler) yalnız Allah'a secde ederler."*** A'râf, 7/206 ile ***"Derken bütün melekler topluca Âdem'e secde ettiler."*** Hicr,15/30; Sâd,38/73. mealindeki ayetlerin nasıl bağdaştırılacağını -zira bu ayetlerin ilkinde, meleklerin Allah'tan başkasına secde etmedikleri anlatılırken, ikincisinde onların Âdem'e secde ettikleri anlatılmaktadır. Konuyu açıklarken yukarıdaki görüşünden farklı olarak şunları söylemektedir: **"Ayetteki *'Onlar (o melekler) yalnız Allah'a secde ederler.'*** ifadesi, meleklerin Allah'tan başkasına secde etmediklerini anlatır. Bu da, umûmî bir ifadedir. Ama, ***"Derken bütün melekler***

topluca Âdem'e secde ettiler." ayeti, hâs bir ifadedir. Hâs ifade, nazar-ı itibara alınma bakımından umumî olan ifadeye göre önceliklidir." Burada Râzî'nin yer yüzü ve gök yüzü melekleri diye bir ayırıma gitmediği görülmektedir. Râzî her ne kadar yukarıda bir kısım melâikenin Âdem'e secde etmediğinden söz etse de, buradaki ifadesinden, meleklerin tamamının secde ettiğini farklı bir izahla ortaya koyduğunu söyleyebiliriz. Bu arada Âlûsî (1270/1854)'nin, Hz. Âdem'e secde eden meleklerin yalnızca yeryüzü melekleri olduğunu savunanların görüşlerini isabetli bulmayarak reddettiğini belirtmeliyiz. Reşit Rızâ (1323/1905) ise secde eden meleklerle ilgili farklı bir yaklaşım ortaya koyarak, 'Hz. Âdem ve soyunun emrine verilen melekler, Allah'ın yasalarını yönetmekte olan arz melekleri olduğu' yorumunda bulunmaktadır. Süleyman Ateş'in konu ile ilgili değerlendirmesi ise şöyledir:

"Kanaatimize göre Hz. Âdem'e secde eden melekler, Allah'ın yeryüzüne hakim kıldığı tabiat kuvvetleridir. Tabiat kuvvetleri, insanın hizmetine verilmiş, insan, akıl gücüyle onlara hâkim olmuştur." Ateş'in bu görüşünün

"Hz. Âdem'e secde etmeleri emrolunan melekler, bitkisel ve hissî hareketsel hayvanî güçlerdir. Çünkü bu kuvvetler, insan bedeninde rûh cevherinin hizmetçileridir. Secde etmeyen İblis ise, akıl cevherine karşı gelen, vehmî kuvvettir" şeklinde ifade edilen ve bir kısım Sûfiyyeye ait olan görüşle paralellik arz ettiği dikkat çekmektedir.[1]

Meleklerin içindeki bu durum muvacehesi ve şahsî tecrübelerimiz ışığında ve tasavvufun iç dünyasında bazı insanların durumları ile ilgili çeşitli konularda sürekli Allah Teâlâ'nın ayrıcalıklı kullarından bahsedilmesi ile bu konuyu irdelemek ihtiyacı hasıl olmuştur. Bahse konu ettiğimiz insanların özellikleri o derece ileri varmıştır ki, onlardaki durumları bilmek anlatmakta pek mümkün olamamıştır.

Bu kişilerin bulunduğu zaman ve toplum içinde kimlikleri, Allah Teâlâ'dan başka hiç bir etkiye açık olmamalarıyla özellik arz etmeleri, onlar hakkında çok yorum yapmanın önüne geçmektedir. Ancak bu kişiler hakkında Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Ben şu adam olmak isterim ki, ben, bütün mukarreb veliler, nebiler ve rasûller o olmak isterler. O adam, zevkî ve vicdanî bir iş (durum) olup, onun yanında söz bitmiş, sahifeler durulmuş, kalemler kaldırılmıştır. Kim ona iman eder ve gıyabında onu tasdik ederse, imanı kemâle erer, iz'ânı sadık olur ve emniyette olan kimselerden olur."[2]

Bahsedilen bu kişilerin zamanımızda da bulunduğu muhakkaktır. Bunlar ne bir şeyhin, nede bir üstadın eli altında, terbiyesinde, kontrolünde sürekli durma imkânları yoktur.[3] Onlar sürekli hareket eden dağlar misali Allah Teâlâ'nın emrine

---

[1] Hasan KESKİN, Kur'an'da Meleklerin Hz. Âdem'e Secdesinin Yorumu, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.

[2] Osman TÜRER**,** Harîrî-Zâde'nin, Sülûkün Mertebelerine Dair Bir Risalesi:Feyzu'l-Muğnî min Sırrî Hadîsi 'Men Talebenî **Tasavvuf |** İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı-2), [2009], sayı: 23, ss. 37-51.

[3] Bu kişilere örnek vereceğimiz bir kimse Harîrî-zâde Muhammed Kemâleddîn Efendidir. (1850 /1882) Otuz iki yaşında genç yaşta dâr-ı bakaya yürüyen bu büyük zat gerek tarikat, gerek rivayet, gerekse bizzat intisab yoluyla iki yüze yakın tarikattan icazet almıştır.

boyun eğmiş kutsî kullardır. Onlar ehâdiyyetin ve aşkın zirvelerindedir. Onlar ancak ve ancak Hakk'ın huzurunda kâim kişilerdir. Bunlara Has Oda Sakinleri ve Hakk yolu kurbanları adı verildiği de olmuştur.

Son söz olarak Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin iki hadis-i şerifi ile konuyu noktalayalım. Allah Teâlâ buyurdu ki;

> **"Beni talep eden beni bulur; beni bulan beni bilir; beni bilen bana âşık olur; bana aşık olanı ben katlederim; benim katlettiğim kimsenin diyeti benim üzerimedir; diyeti benim üzerime olan kimsenin diyeti ben olurum; diyeti ben olduğum kimse ile de benim aramda hiçbir fark yoktur."** [4]
>
> **"Saçı sakalı birbirine karışmış, kapılardan kovulan nice kişi vardır ki, Allah adına yemin edecek olsa, Allah onun yeminini gerçekleştirir."** [5]

İhramcızâde İsmail Hakkı

---

[4] Harîrî-Zâde'nin, Sülûkün Mertebelerine Dair Bir Risalesi:Feyzu'l-Muğnî min Sırrî Hadîsi 'Men Talebenî

[5] el-Elbânî, Sahlhu'l-Câmi', 3478